IOK/xx/2017 18.4.2017

Ulkoasianvaliokunta

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomusta vuodelta 2016 (K 5/2017 vp)

Ihmisoikeuskeskuksen lausunto

Yleistä

Ihmisoikeuskeskus kiittää mahdollisuudesta lausua Euroopan neuvoston (EN) Suomen valtuuskunnan (valtuuskunta) toimintakertomuksesta vuodelta 2016. Valtuuskunnan toimintakertomus osaltaan tekee EN:n tärkeää ja monipuolista, joskin Suomessa melko tuntematonta, työtä tunnetuksi. Ihmisoikeuskeskus huomioi muutaman keskeisen omaan työhönsä liittyvän aihealueen ko. toimintakertomuksesta.

Vihapuhe

EN:n perustehtävänä on ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen turvaaminen ja kehittäminen. Yhtenä keinona näiden toteutumisen edistämiseen on yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden lisääminen yhteiskunnassa. Parlamentaarinen yleiskokous on vuonna 2014 perustanut *No Hate Parliamentary Alliance-verkoston*[1]. Verkoston jäsenet sitoutuvat ottamaan avoimesti, vahvasti ja rakentavasti kantaa rasismia, vihaa ja suvaitsemattomuutta vastaan riippumatta sen ilmenemismuodoista tai perusteista.

EN:n alainen Euroopan rasismin ja suvaitsemattomuuden vastainen komissio eli ECRI, kuten myös useat muut kansainväliset valvontaelimet, on toistuvasti kiinnittänyt huomiota Suomessa esiintyvään rasismiin ja vihapuheeseen. Kaikki Suomen eduskuntapuolueet ovat marraskuussa 2015 allekirjoittaneet Euroopan poliittisten puolueiden rasisminvastaisen peruskirjan[2] Puolueet lupasivat muun muassa torjua kaikkia rasistisen väkivallan muotoja, sitoutuivat olemaan näyttämättä, julkaisematta ja levittämättä näkemyksiä, jotka lietsovat ennakkoluuloja ja vihamielisyyttä sekä lupasivat toimia vihapuhetta vastaan. Eduskuntapuolueet ovat sitoutuneet myös varmistamaan, että vaalikampanjoissa mukana olevat henkilöt noudattavat rasisminvastaisen peruskirjan hyviä käytäntöjä. Puolueet ovat ohjeistaneet ehdokkaitaan erilaisin eettisin ohjein ja sitoumuksin toisia kunnioittavaan kampanjoitiin.

Suomen valtuuskunnan jäsenistä sen puheenjohtaja Guzenina on mukana Allianssin toiminnassa. Huomioiden vihapuheen laajan levinneisyyden, ulkomaalaisiin ja muutoin erilaiseksi koettuihin ihmisiin kohdistuvan vihapuheen

1 http://website-pace.net/web/apce/no-hate-alliance

2 https://ihmisoikeusliitto.fi/wp-content/uploads/2015/11/rasismin-vastainen-peruskirja.pdf

Ihmisoikeuskeskus
00102 Eduskunta, Helsinki
PUH 09 432 3782
FAX 09 432 2268
www.ihmisoikeuskeskus.fi

Människorättscentret
00102 Riksdagen, Helsingfors
TFN 09 432 3782
FAX 09 432 2268
www.manniskorattscentret.fi

Finnish Human Rights Centre
FI-00102 Eduskunta, Helsinki Finland
TEL +358 9 432 3782
FAX +358 9 432 2268
www.humanrightscentre.fi

”normalisoitumisen” yhteiskunnassa sekä monien kansalaisten ja poliitikkojenkin kyseenalaisen kielenkäytön mm. sosiaalisessa mediassa, olisi toivottavaa, että kaikki valtuuskunnan jäsenet liittyisivät Allianssiin ja näkyvästi edistäisivät sen perusperiaatteita kotimaassakin. Edistäminen voisi olla esimerkiksi suositusten mukaisen vihapuheen vastaisen verkoston perustaminen Eduskuntaan ja kansallisen Ei vihapuheelle-kampanjan[3] tukeminen. Kyseinen kampanja toimii nykyisin vapaaehtoisten nuorisoaktivistien voimin, Opetus- ja kulttuuriministeriön aiempi rahoitus on päättynyt vuonna 2016.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Ihmisoikeuskeskus toivoo valtuuskunnan jatkossakin kiinnittävän erityistä huomiota yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistäviin osa-alueisiin Parlamentaarisen yleiskokouksen työskentelyssä. Naisten ja tyttöjen tasa-arvoisen aseman edistäminen, seksuaalivähemmistöjen syrjinnän poistaminen sekä kaikkien vähemmistöryhmien yhdenvertaisuuden eteen työskenteleminen ovat linjassa Suomen ulkopolitiikan ihmisoikeusprioriteettien kanssa.

Naisiin kohdistuva väkivalta ja ihmiskauppa

Parlamentaarisen yleiskokouksen naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen verkosto on tehnyt hyvää työtä Suomenkin ratifioiman Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa torjuvan ns. Istanbulin sopimuksen edistämisessä. Suomen osalta täytäntöönpanoa arvioidaan ensimmäisen kerran syksyllä 2017 alkavalla evaluaatiokierroksella. Myös EN:n ihmiskaupan vastaisen yleisopimuksen täytäntöönpanon edistäminen jatkuu. Kansallisella tasolla Suomi raportoi vuonna 2017 aiemmin saamiensa suositusten täytäntöönpanosta. Näitä prosesseja valtuuskunnan olisi hyvä seurata yleiskuvan saamiseksi kehityssuuntauksista ja pysyäkseen kartalla täytäntöönpanon kansallisesta tilasta.

Vammaisten oikeudet

Suomi ratifioi vuonna 2016 YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen (UNCRPD). Ihmisoikeuskeskuksella on lakisääteinen erityistehtävänä sopimuksen täytäntöönpanon edistäminen, suojelu ja seuranta yhdessä ihmioikeusvaltuuskunnan ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanssa. EN:n ministerikomitea on joulukuussa 2016 hyväksynyt EN:n uuden vammaisstrategian vuosille 2017-2023[4]. Strategian edistäminen myös parlamentaarisen yleiskokouksen puitteissa olisi suotavaa ja osaltaan edistäisi sopimuksen kansallista täytäntöönpanoa jäsenmaissa. Mm. yhteiskunnan esteettömyyden lisääminen sekä viittomakielen hyväksyminen kieleksi ja sen käytön edistäminen jäsenmaissa toisivat merkittävää lisäarvoa vammaisten oikeuksien edistämiselle.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin erityisesti, mutta myös monet EN:n alaisena toimivat sopimusvalvontaelimet ovat tälläkin hetkellä erilaisten hyökkäysten ja arvovaltakiistojen kohteina. Ihmisoikeuskeskus toivoo, että valtuuskunta tukisi mahdollisuuksiensa mukaan erityisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen

3 http://eivihapuheelle.fi/

4 http://www.coe.int/en/web/disability

uudistustyötä, jota on tehty jo vuosia CD-DH komiteassa ja sen alatyöryhmissä. Eri valtioiden pyrkimykset tuomioistuimen itsenäisen aseman murtamiseksi sekä sen tuomioiden täytäntöönpanosta kieltäytyminen ovat osa vaarallista ja populistista kehitystä, johon ei tulisi pyrkiä.

Lopuksi
Ihmisoikeuskeskus toivoo, että valtuuskunta tekisi EN:n työtä näkyvämmäksi kansallisella tasolla kaikin mahdollisin keinoin, mm. järjestämällä tilaisuuksia ja kampanjoita yhteistyössä EN:n kanssa ja tuomalla muussa työssään esiin EN:ssa käsiteltäviä kokonaisuuksia. Kansalaisyhteiskunnan ja järjestöjen sekä kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden roolin kasvattaminen EN:n työssä sekä yhteistyö niiden ja valtuuskunnan välillä toisi lisäarvoa kansallisesti tehtävään ihmisoikeustyöhön.

Ihmisoikeuskeskuksen henkilöstöllä on monipuolista asiantuntemusta EN:n toiminnasta ja Ihmisoikeuskeskus tekee jatkossakin mielellään yhteistyötä valtuuskunnan kanssa EN:oon liittyvissä kysymyksissä.

Sirpa Rautio
johtaja

Leena Leikas
asiantuntija